

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Farmari maatalousnäyttely to 29.7.2010 klo 12.00 julkaisuvapaa

Arvoisat näyttelyn järjestäjät, hyvät kutsuvieraat, näyttelleasettajat ja hyvät näyttelyvieraat, isännät ja emännät

Minulla on erittäin mieluisa ja etuoikeutettu tehtävä saada pitää tämän Farmari-maatalousnäyttelyn avajaispuhe täällä Mikkelissä, Etelä-Savossa, jossa kohtaavat juuri kaikki ne elementit, joiden varaan suomalainen maaseutu ja sen hyvinvointi jatkossakin rakentuu eli maatalous, metsätalous, luonto, matkailu ja – mikä tärkeintä te kaikki, maaseudun osaavat ihmiset.

Suomea ja koko maailmaa kohdannut vaikea taloudellinen taantuma on väistymässä. Talouden muutokset ovat olleet varsin nopeita, minkä olemme kokeneet vahvasti myös maataloudessa. Maataloustuotteiden hinnat ovat vaihdelleet voimakkaasti ja alan tutkijoiden mukaan hintavaihtelut tulevat myös jatkossa olemaan suurempia kuin mihin takavuosina on totuttu.

Tuottajahintojen voimakasta nousua vuosina 2007 ja 2008 seurasi jyrkkä ja nopea lasku, jota on jatkunut aivan näihin päiviin saakka. Nyt näyttäisi käänne tapahtuneen: maidon hinta on alkanut elpyä, lihan hinta on nousussa. Samoin myös EU:ssa viljojen hinnoissa on jo selviä merkkejä paremmasta. Toivottavasti tämä käänne heijastuu myös meille ja jää nyt pysyväksi.

Tuottajahintojen ohella maatalouden kannattavuuteen vaikuttavat ratkaisevasti tuotantopanosten hinta sekä tuottajille maksettavat tuet. Tuotantopanosten hinta seuraa meillä enemmänkin yleistä kustannuskehitystä ja siksi maatalouden kustannukset eivät ole laskeneet odotetulla tavalla. Tukien osalta olemme maksaneet täysimääräisinä kaikki ne tuet, jotka ovat Suomen ja EU:n välisten sopimusten mukaan olleet maksettavissa. Itse asiassa tukien kokonaistaso on pysynyt varsin vakaana koko hallituskauden. Pari myönteistä lisäystä on tukien osalta tulossa mutta niistä vähän tuonnempana puheessani.

Tämä edellä kuvattu tuottajahintojen ja kustannusten kehitys on johtanut maatalouden kannattavuuskriisiin, josta pääsemme ulos vain tuottajahintojen tason nostolla vastaamaan kustannusten kehitystä. Tähän nostoon tarvittavia keinoja haetaan nyt EU:n päätöksenteossa.

Suomi on osallistunut aktiivisesti EU:n työhön kannattavuuskriisin ratkaisemiseksi ottamalla käyttöön mm. 22 milj.euron kriisipaketin kaikkein

vaikeimmassa asemassa oleville investoinneille tiloille. Tämä kriisituki on haettavissa nyt elo-syyskuussa.

Maidon ns. korkean tason kriisityöryhmän esitykset ovat juuri valmistuneet ja ministerineuvostossa on niistä käyty yksi keskustelukierros. Odotamme komissiolta lainsäädäntöhankkeita maataloustuottajien neuvotteluvoiman vahvistamiseksi markkinoilla. Tuottajien on tuotannonaloittain todella ryhdyttävä neuvottelemaan hinnoista, joilla tuotteen tilalta saa! Koko ketjussa syntyvästä arvonalisästä on tuottajien saatava jatkossa oikeudenmukaisempi osuutensa. Se ei tule vaatimatta eikä järjestäytymättä! Suomessa se edellyttää myös kilpailulainsäädännön muutoksia, joita jo valmistelemme.

Hyvät kutsuvieraat, hyvä maatalousnäyttely-yleisö!

Suomi on ainoa EU:n jäsenmaa, jossa on käytössä maidon, naudan ja lampaan tuotantoon sidottu tuki vaikka EU:n maatalouspolitiikan ns. terveystarkastuksessa 28.11.2008 irrotettiin viimeisetkin tuotantoon sidotut tuet! Samassa yhteydessä neuvottelin Suomelle artiklan 68 alla tuotantoon sidottuja EU:n rahoittamia tukia 10 %:ia lisää vuosille 2010–2013.

Saimme 16.7. komission virkamieskäsittelyssä hyväksymisen näiden artiklan 68 tukien maksamiselle tuottajien kanssa yhdessä sovitun esityksemme mukaisina. Olen tähän erittäin tyytyväinen, sillä saimme esityksemme läpi komissiossa muuttumattomana. Erityisen tiukat perustelut tarvittiin öljy- ja valkuaiskasvien mutta ennen muuta tärkkelysperunan tuen maksamiselle! Meidän erityisolosuhteemme on siis tälläkin tavalla noteerattu.

Maatalouden kannattavuuteen vaikuttavat myös tehtävät veroratkaisut. Hallitus on uusimassa kokonaisuudessaan energiaverotuksen, jolla paikataan Kela-maksun poistosta syntynyttä budjettivajetta. Tämä muutos tulee merkitsemään fossiilisia polttoaineita käyttäville selvää verojen korotusta. Koska Kela-maksun poisto ei hyödyttänyt maa- eikä puutarhataloutta, on kehysriihessä kirjattu, että maataloudelle ja kasvihuonetuotannolle energiaveron korotus kompensoidaan. Pidän selvänä, että se päätös sitoo myös tulevaa budjettiriihettä!

Edelleen maatalouden kannattavuutta alentavat yli 40 000 ha ilman LFA- ja ympäristötukea olevat pellot. Olen tällä vaalikaudella jo kolmasti avannut haun näille tuettomille pelloille, mutta tiukoista hakukriteereistä johtuen olemme saaneet ainoastaan 15 000 ha hakemastamme 40 000 ha:sta tukien piiriin. Ensi vuoden budjettiesitykseen tavoitteena on saada 30 000 ha:n tuettomia pelloja näiden tukien piiriin ja loput 10 000 ha sitten vuonna 2012.

Tämä ratkaisu auttaisi eniten juuri kotieläintiloja ja nuoria tilaansa laajentaneita.

Maatalouden kilpailukykyä on tällä hallituskaudella kehitetty voimakkaasti siirtämällä yhteensä 270 miljoonaa euroa MAKERAAN. Lisäksi viljelijän maksamaa korkoa on alennettu yhteen prosenttiin uusissa vuoden 2007 jälkeen myönnettyissä lainoissa ja sama etu tulee myös vuoden 2000 jälkeen ja ennen vuotta 2007 myönnettyihin lainoihin. Mittava varojen siirto kehittämisrahastoon on turvannut maatalouden investointien merkittävän rahoituksen. Tämänkin Farmari-näyttelyn tutustumiskohteissa on hyviä esimerkkejä siitä, että investointien rahoitus on mahdollistanut tuotannon kehittämisen ja tämä luo koko maatalouselinkeinolle uskoa tulevaisuuteen.

Ruoka ja elintarvikkeet ovat tulevaisuuden ala. Tämän tuo hyvin esiin kesäkuussa julkistettu ruokastrategia. Siinä ruuan tuotanto määriteltiin selväksi kasvualaksi ja ilmastonmuutoksen myötä ruuan tuotannon asema Suomessa tulee vahvistumaan sekä elintarvikkeiden vienti kasvamaan. Tavoitteena on kaksinkertaistaa elintarviketuotannon arvo vuoteen 2030 mennessä. Ruokastrategiasta annetaan selonteko eduskunnalle syksyllä.

Hyvät ystävät

Vaikka maataloudessa ja maatalouspolitiikassa on tapahtunut paljon viime aikoina, on nyt tulossa valmistelun alle vieläkin merkittävämpiä ratkaisuja. EU päättää 2011–2012 maatalouspolitiikkansa tulevasta suunnasta. Nykyinen ohjelmakausi päättyy vuonna 2013. Millaista maatalouspolitiikkaa unionissa harjoitetaan vuodesta 2014 alkaen?

Tämä kysymys on Suomelle ja maataloudellemme elintärkeä. Neuvottelutilanne tulee olemaan vaikea, sillä EU-maiden heikko taloustilanne asettaa suuria paineita EU:n yhteiseen budjettiin, jossa maatalous ja aluepolitiikka ovat yhteensä yli kaksi kolmasosaa koko EU:n budjetista. Ja vain maatalouden ja rakennerahastojen varoista Suomi voi saada takaisin EU:lle maksamiaan jäsen- ja muita maksuja.

Minulla oli ilo saada EU:n uusi maatalouskomissaari, romanialainen Dacian Ciolos vieraakseni Suomeen 13.–15.7.2010. Vaikka komissaarin tutustuminen maaseutuun tapahtui ennätyskelteissä, hän tuntui ymmärtävän hyvin Suomen pohjoiset olosuhteet. Hän totesi useaan otteeseen, että EU:n tulevan maatalouspolitiikan on otettava huomioon EU:n eri alueiden erilaiset tarpeet. Nykyinen unionin politiikka on rakennettu aikanaan vain 6 perustajamaan tarpeisiin! Ei ole siis ihme, että se välillä ahdistaa. Siksi komissaari Cioloksen lähtökohta ottaa huomioon eri alueiden

erilaiset tarpeet, on erittäin kannatettava! Kerroin komissaarille, että Suomi tukee vahvaa, yhtenäistä EU:n maatalouspolitiikkaa myös jatkossa. Samalla Suomi edellyttää, että sen erityisasema nyt tunnustetaan ja tarpeemme otetaan osaksi tulevaa CAP-lainsäädäntöä. Suunnittelimme jo alustavasti näiden Suomen tarpeiden valmisteluprosessia ja aikataulua. Meillä on nyt aikaa tehdä omat kotiläksymme siis valmistella pitävät perustelut omista luonnonolosuhteisiin liittyvistä tarpeistamme vuoden 2014 jälkeiselle politiikalle.

EU:ssa on säilytettävä niin sanottu kahden pilarin maatalouspolitiikka, jossa on oltava jäsenmaiden kesken nykyistä tasa-arvoisempi tilatuki. Toisessa pilarissa on oltava maatalousalueiden erilaisuuden ja erityisesti meidän pohjoisen sijainnin tunnustava luonnonhaittakorvaus (LFA-tuki) ilman euromääräistä kattoa, ympäristötuki sekä meille tärkeät maaseudun kehittämistoimenpiteet. Myös Leader-tuki tulee säilyttää osana yhteistä maaseudun kehittämisspolitiikkaa.

Suomalainen maatalous pärjää vain ja ainoastaan kotimaisten kuluttajien vahvan luottamuksen varassa. Sitä meillä ei ole varaa menettää. Kuluttajilla on positiivinen ja hyvä kuva kotimaisesta vastuullisesta tuotannosta mutta onko heillä riittävästi tahtoa ostaa kotimaista ulkomaisen kenties halvemmän sijasta?

Yhteenvedonomaaisesti tiivistän lopuksi käsitykseni suomalaisen elintarviketuotannon tulevaisuuden kulmakivistä. Suomalaisen ruoantuotannon vahvuuksia ovat osaavat ja ammattitaitoiset viljelijät ja vastuullinen tuotantotapa, jonka perustana ovat maailman puhtaimmat pellot raskasmetalleilla mitattuna, eläin- ja kasvitautivapaa tuotanto, eettinen eläimistä ja ympäristöstä huolta pitävä tuotanto sekä GMO:sta siis geneettisesti muunnelluista kasveista vapaa tuotanto. Suomalaisilla kuluttajilla pitää olla oikeus halutessaan GMO-vapaaseen ruokaan ja suomalaisella tuottajalla oikeus GMO:sta vapaaseen tuotantoon.

Kun EU nyt antoi GMO-kasvien viljelyasiassa päätösvallan jäsenvaltioille, tulen tekemään tarvittavat lainsäädäntömuutokset eduskunnassa käsittelyssä olevaan rinnakkaiselolakiin. Suomessa tuotetaan erittäin turvallista lähi- ja luomuruokaa. Luomuviljelyn peltoala on 6 % kasvussa ja luomuruuan kysyntä on selkeässä nousussa.

Hyvät kuulijat!

Metsätaloudessa on tapahtunut paljon. Metsäalan murros on jatkunut jo koko 2000-luvun ja maailmanlaajuinen lama nopeutti muutosta myös Suomessa. Juuri tällä hetkellä elämme metsäteollisuuden noususuhdannetta, vienti vetää hyvin, mutta silti on syytä muistaa alan rakennemuutoksen perusasiat. Se tulee vielä jatkumaan.

Rakennemuutoksesta huolimatta hallitus näkee edelleen metsäalan merkityksen Suomen taloudelle erittäin tärkeänä ja haluaa luoda alalle kilpailukykyiset toimintaedellytykset. Meillä on onneksi näitä mahdollisuuksia, joihin tarttua. Metsät ovat loistava raaka-ainepohja uusiutuvana luonnonvarana hyödynnettäväksi biotalouden uusiin tuotteisiin, erityisesti energiaksi ja puutuoteteollisuuden tarpeisiin. Metsiemme hakkuumahdollisuudet ovat nyt noin 72 miljoonaa kuutiometriä vuosittain ja ne kasvavat edelleen noin 80 miljoonaan kuutiometriin. Viime vuosien hakkuumäärät ovat olleet keskimäärin vajaa 60 miljoonaa kuutiometriä, joten lisäkäytölle on runsaasti mahdollisuuksia.

Keväällä tehty uusiutuvan energian paketti nosti puuperäisen energian merkitystä entisestään kun metsähakkeen käytön tavoitteeksi asetettiin vuoteen 2020 mennessä 13,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, kun nyt käyttö on noin 6 miljoonaa. Tavoitteen saavuttamiseksi metsiin on tulossa uusi pienpuun energiatuki, joka on vuosisadan merkittävin uudistus tukea nuorten metsien energiapuun korjuuta taimikkovaiheesta ensiharvennuksiin. KEMERA-lainsäädäntö tullaan yhteen sovittamaan tämän uuden pienpuun energiatuen kanssa.

Metsänomistajien omaa valtaa metsissään lisätään käynnistämällä metsien käsittelymenetelmien monipuolistumisella. Työ aloitettiin tänä vuonna ja ministeriön aiheesta käynnistämä nettikeskustelu: "Ota kantaa -keskustelu", oli vilkasta. Nyt on alkamassa varsinainen työ; alkusoittoa oli kesäkuussa eduskunnan hyväksymä metsälain muutos, jossa säädettiin toimenpiteistä metsän uudistamisen varmistamiseksi. Tavoitteena on oltava asiakaslähtöisempi, paremmin metsänomistajien tarpeet huomioon ottava asiakkaiden tarpeista lähtevä metsäneuvonta ja hyvä metsien hoito.

Eduskunnalle annetaan syksyllä lakiesitys vahvan valtakunnallisen, 13 alueyksikköä käsittävän metsäkeskuksen perustamisesta tavoitteena eriyttää metsäkeskusten neuvonta-, edistämis- ja valvontatehtävät alan liiketoiminnasta. EU:n komissiolle on tehty kantelu metsäkeskusten liiketoiminnan kilpailuneutraliteetista. Näiden epäilyjen poistamiseksi erotamme metsäkeskusten liiketoiminnot omaksi toiminnaksi. Toiseksi metsänhoitoyhdistysten niitä pelisääntöjä, mihin toimintoihin saadaan käyttää veronluontoista metsänhoitomaksua, tarkennamme!

Tällä vastataan muuttuvaan metsäpolitiikkaan sekä metsänomistajien ja muiden metsäalan toimijoiden tarpeisiin. Lisäksi puheenjohdollani toimiva, toukokuussa käynnistetty puumarkkinatyöryhmä hakee toimivia malleja vakaiden puumarkkinoiden edistämiseksi. Yhteinen etumme on löytää uudet puukaupan mallit, jotta voimme varmistaa tasaisen puuvirran ja molempien osapuolien edut puukaupassa.

Näiden monien muutosten myötä on maa- ja metsätalousministeriö jo uudistanut myös kansallista metsäohjelmaa. Metsäohjelman tahtotilaksi on nousemassa uusi visio siitä, että Suomen metsäala on v. 2020 vastuullinen bionalouden edelläkävijä, metsiin perustuvat elinkeinot ovat kilpailukykyisiä ja kannattavia ja metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat vahvistuneet. Alan toimijat ovat yhdessä sitoutumassa tähän vaativaan tahtotilaan.

Hyvät maaseudun yrittäjät!

Maaseutu on paljon muutakin kuin maa- ja metsätaloutta. Yhä useampi maaseudun asukas saa toimeentulonsa maaseutuyrittämisestä kuten matkailusta tai siihen liittyvästä palvelutuotannosta. Tällä sektorilla kasvunmahdollisuudet ovat edelleenkin erinomaiset. Maailmassa koko ajan arvostetuimmiksi asioiksi nousevat puhdas luonto, puhtaat vedet, rauhallisuus ja turvallisuus. Meidän on näistä valttikorteista yhdessä rakennettava entistä houkuttelevampia kokonaisuuksia.

Välineitä tähän työhön tarjoaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma. Ohjelman toteutus on nyt ajallisesti puolivälissä eli ohjelmakautta on jäljellä kolme ja puoli vuotta. Maaseutuohjelman rahoituksesta on sidottu vajaa 40 %. Eli vielä on lähes kaksi kolmasosaa varoista käyttämättä. Tämä tarjoaa maaseudulle erinomaisia mahdollisuuksia kehittää ja monipuolistaa yritystoimintaa ja kehittää uusia toimintamalleja palveluiden tuottamiseksi maaseutualueilla.

Maaseutuohjelmakauden alkua vaivasi ehkä tarpeetonkin byrokratia ja liian yksityiskohtainen ohjeistus. Olen käynnistänyt työn tämän byrokratian purkamiseksi ja nyt onkin jo monia hanketoiminnan ja yritystuen rahoitukseen liittyviä ongelmia purettu. Mutta vielä on työtä tehtävänä ja sitä tehdään. Haastankin nyt maaseudun asukkaat ja yrittäjät yhdessä ideoimaan niin yritys- kuin kehittämishankkeita, jotta maaseudun kehittämisohjelma kyetään hyödyntämään täysimääräisesti ja sitä kautta pitämään maaseutumme elinvoimaisena.

Maaseudun yksi keskeinen kehittämiskohde on ollut maaseutumatkailu. Uskon vahvasti, että vaikka taantuma on nyt väliaikaisesti leikannut matkailun kasvua, on matkailu jatkossa vahvan kasvun toimiala. Ministeriöni on ollut aktiivisesti mukana maaseutumatkailun kehittämisessä. Ohjelmasta on myönnetty koko maassa tukea jo yli 600 maaseutumatkailuyritykselle yhteensä noin 22 miljoonaa euroa. Ilokseni voin todeta, että Etelä-Savo on ollut tässä matkailun kehittämisessä erittäin aktiivinen. Täällä lähes puolet kaikesta maaseutuohjelman yritystuesta on suuntautunut nimenomaan matkailun kehittämiseen ja tukea on saanut Etelä-Savossa 78 yritystä.

Matkailun ohella haluan nostaa esiin puurakentamisen maaseudun mahdollisuutena. Puurakentamisella vastaamme tehokkaasti ilmastonmuutoksen muutoksen vaatimiin haasteisiin. Puurakenteet sitovat hiilidioksidia itseensä jopa sadoiksi vuosiksi. Puurakentaminen on ekologista, työllistävää ja käyttää uusiutuvia luonnonvaroja. Ministeriöni yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tulee voimakkaasti edistämään puurakentamista.

Maaseudulla asuminen ja yrittäminen edellyttävät toimivia liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä. Maa- ja metsätalousministeriö on yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa toiminut aktiivisesti maaseudun laajakaistayhteyksien kehittämiseksi. Valtaosalle maaseudun asukkaista saadaan toimivat tietoliikenneyhteydet vuoteen 2015 mennessä.

Maatalousnäyttelyissä on aina myös kalastus ja metsästysasiat vahvasti mukana. Näistä asioista haluan nostaa tässä esiin saimaannorpan suojelun. Saimaannorpan suojelussa on omaksuttu nyt uusi toimintatapa. Suojelutyötä tehdään nyt tiiviisti yhdessä alueen ihmisten ja elinkeinojen kanssa ja alueen asukkaat ovatkin sitoutuneet erittäin hyvin suojelutavoitteisiin. Norppien lisääntymisen varmistamiseksi on kalastuskieltoalue saatu kolminkertaistettua yhteistyössä kalastuskuntien kanssa. Saimaannorpan pesälaskennoissa löytyi tänä keväänä peräti 57 norpan pesää ja 53 elävää kuuttia. Tästä saavutuksesta haluan kiittää kaikkia työhön osallistuneita ja erityisesti alueen kalastajia ja osakaskuntia.

Viime viikolla jäi Haukivedellä radiolähetin kuutti asetuksen mukaiseen verkkoon. Tämä pakottaa meidät ensi tilassa yhdessä kalastajien kanssa pohtimaan vielä se millaisilla kalastusvälineillä voidaan norppavesillä kalastaa, jotta norpat säilyvät hengissä.

Arvoisat näyttelyvieraat

Maapallon väestö kasvaa vuosittain lähes 80 miljoonalla ihmisellä. Nämä tarvitsevat ruokaa ja juomaa sekä energiaa lämmitykseen, liikkumiseen ja hyödykkeiden tuottamiseen. Samaan aikaan elintason nousu lisää näiden kakkien kysyntää voimakkaasti. Suomalaiselta maaseudulta löytyy näitä kaikkia. Lisäksi meiltä löytyy puhdasta luontoa, tilaa ja rauhallisuutta. Kaikki nämä ovat hyödykkeitä, joiden kysyntä maailmassa kasvaa edelleen. Meidän on vain kyettävä löytämään keinot, joilla tämä kasvava kysyntä hyödynnetään maaseudun menestykseksi. Ja olen varma, että yhdessä pystymme nämä keinot myös löytämään. Suomalainen maaseutu on hyvinvointimme tärkein perusta lähivuosikymmeninä! Ruoantuottajista tulee vielä sankareita. Kun leipä loppuu, muuttaa se ihmisten arvoja ja arvostusta!

Tänään avautunut Farmari maatalousnäyttely on oiva paikka tutustua alan uutuuksiin, mutta samalla voi tavata tuttavien sekä kanssasisaria ja -veljiä. Toivon, että viihdytte näyttelyssä. Samalla toivotan teille kaikille mitä antoisinta näyttelypäivää.